

одним із перших митців світу знедолене життя простого люду 19 століття. Тому й однією з головних героїнь монумента, створеного в Харкові, є Катерина, героїня його однойменної поеми. А далі йдуть герої його знаменитої і шанованої в усьому світі поезії, про що свідчить вихід з друку знаменитого шевченківського «Заповіту» на ста п'ятидесяти мовах світу.

Свого часу доля занесла поета до Петербурга, де він зустрів російських друзів, які допомогли викупити його з неволі. Та, на жаль, ці подія не принесла йому бажаного щастя, бо його рідні сестри, як і тисяча інших знедолених людей, залишалися рабами, боротьбі з чим присвятив своє життя знаменитий поет.

Пішов з життя митець у віці 47 років, бо ж тривале й жорстоке заслання підірвало його здоров'я. Похоронили його в Петербурзі, та поет мріяв навіки залишитися у своїй рідній Україні, вільній, новій, якою він бачив її у своїх мріях та віршах, та про що незадовго до своєї смерті написав у знаменитому «Заповіті».

Через декілька років після його смерті український народ виконав волю Кобзаря. Його було перепохоронено в Каневі недалеко від Києва. Через усю країну везли тіло улюбленого поета, віддаючи йому свою шану. На пагорбі у Каневі височить пам'ятник Великому Кобзареві, до могили якого ведуть 340 східців, а внизу несе свої води Могутній Дніпро, так геніально оспіваний Гоголем. Усе так і сталося як заповідав поет:

Український народ вдячний долі і своїй землі за те, що дала світові такого генія, як Тарас Григорович Шевченко, а світ з великою повагою віддає шану нескореному Кобзареві.

Немає сумніву, твори Т.Г. Шевченка слід обов'язково включати до програми викладання російської та української мов іноземним студентам, адже Кобзар входить до плеяди зірок світової літератури, чиї твори видані багатотисячними тиражами.

**НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВА СИТУАЦІЯ В МОВЛЕННІ:
СТРАТЕГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ВИВЧЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТАМИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ)**

Промська А. С., кандидат філологічних наук

Старова О. О., кандидат філологічних наук
Національний університет цивільного захисту України

Вивчення державної мови є важливим компонентом навчального процесу в Україні в рамках реалізації сучасної мовної політики в державі. Тому важливою складовою вивчення української мови як іноземної є організація навчального процесу з метою формування в іноземних студентів цілісного комплексу навичок та умінь, які нададуть їм можливість навчатися у навчальних закладах вищої освіти України за усіма навчальними програмами, а також спілкуватися в суспільно-політичній та соціально-культурній сферах без перешкод, пізнавати мову, культуру та традиції українського народу, долучатися до усіх суспільно-політичних та культурних реалій нашої держави.

Відзначимо, що проблемою розвитку мовленнєвої культури та діалогічного мовлення в сучасній українській літературній мові займалося багато мовознавців (К. Ушинський, Я. Коменський, М. Вашуленко, Г. Сагач, Л. Айдарова, В. Каліш, В. Мельничайко, О. Хорошковська, І. Синиця, Г. Шелехова та ін.). Зокрема, мовленнєву ситуацію як засіб розвитку культури мовлення досліджували: В. Бухбіндер, Г. Рогова, В. Скалкін, Г. Китайгородська, Е. Сосенко, Д. Ізаренков, Л. Воронін, Л. Васильєва, І. Кочан, К. Кусько, Л. Паламар, О. Тарнопольський, Г. Швець тощо. Однак предметом розгляду нашої роботи є саме вивчення стратегії моделювання навчально-мовленнєвої ситуації в мовленні студентів-іноземців під час вивчення української мови як іноземної, що й зумовило актуальність нашого дослідження.

Відтак, відпрацювання навчально-мовленнєвих ситуацій в аудиторії під час вивчення будь-якої іноземної мови (в нашому випадку – української) є важливим і ефективним засобом формування комунікативної компетенції студентів, оскільки іноземна мова ефективно вивчається на практиці в певному мовному середовищі під час спілкування з носіями мови.

Відзначимо, що процес засвоєння будь-якої іноземної мови дуже складний і тривалий, оскільки слухач повинен адаптуватися до мовного середовища тієї

країни, мову якої він вивчає, не тільки в процесі роботи з викладачем в аудиторії, а й під час невимушеного спілкування в різних побутових ситуаціях з носіями мови. Однак саме вивчення алфавіту, норм сучасної української літературної мови, лексичного багажу, стилістичних особливостей мовної системи готує студента-іноземця до успішної реалізації комунікативної компетенції, оскільки навчити говорити іноземною мовою, вільно викладати свої думки в різних комунікативних ситуаціях і є головною стратегією вивчення будь-якої іноземної мови. На думку М. Вашуленко, «учителеві важливо переконатися передусім у тому, що учень усвідомив подане правило чи формулювання і домагатися того, щоб він на основі здобутих знань навчився розв'язувати особистісно значущі практичні мовленнєві завдання, які виникають перед ним не тільки у навчальній діяльності, а й у різних ситуаціях повсякденного життя і спілкування в школі і поза школою [1, с. 28]. Інший дослідник навчально-мовленнєвої ситуації під час вивчення іноземної мови Васильєва Л. вважає, що навчально мовленнєва ситуація не існує окремо від комплексу вправ, куди вона входить як важливий компонент формування комунікативної компетентності. Дослідник подає вправи згідно до поетапності введення їх у навчальний процес, а саме: підготовчі, тренувальні, закріплювальні; умовно-комунікативні, комунікативні; різні види діалогів (власне діалогічна єдність, розширена діалогічна єдність (мікродіалог), міні-діалоги, полідіалоги) з різною кількістю учасників (парні, групові) за різними рівнями керування (повне(жорстке), часткове, мінімальне керування) [1].

Під час вивчення української мови студентами-іноземцями важливо розробити комплекс вправ та завдань, які б охоплювали такі навички як: слухання, читання, письмо та говоріння, які у комплексі формують стійкі навички та вміння іноземців і є запорукою успішного засвоєння української мови як іноземної.

Відзначимо, що зараз існує велика кількість матеріалів, навчальних видань, які подають свої концепції вивчення української мови як іноземної. Практичне цінність нашого дослідження полягає у тому, що ми розробили власний комплекс вправ та завдань, які допомагають студентам-іноземцям Національного

університету цивільного захисту України практично закріпити здобуті теоретичні знання в аудиторії. Саме тому практикум із граматичними коментарями «Українська мова як іноземна», укладачами якого є кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки Альона ПРОМСЬКА та кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Олена СТАРОВА, спрямований на те, щоб на практиці виробити навички письмового та усного володіння українською мовою, навчити граматиці, поповнити лексичний мінімум шляхом закріплення здобутих знань комплексом вправ, які розроблені у практикумі. Разом із комплексом завдань подані й граматичні коментарі до кожного уроку. Навчальне видання складається із 20 уроків і 10 комунікативних тем, у межах яких висвітлено основні аспекти граматики й подано лексичний мінімум згідно із сучасними вимогами до курсу української мови як іноземної у навчальних закладах вищої освіти. Комунікативні теми подані в кінці навчального видання й розраховані на створення навчально-мовленнєвої ситуації, під час відпрацювання якої студенти-іноземці формують навички до самостійного мислення й вираження своєї позиції в комунікативній сфері, що є запорукою успішного вивчення української мови як іноземної адаптації у нашому соціумі.

Отже, вивчення стратегії моделювання навчально-комунікативної ситуації в мовленні студентів-іноземців є актуальною, оскільки розробка комплексу вправ та завдань, різних типів діалогів за основними суспільно-побутовими темами покликані ефективно виробити та закріпити комунікативну компетенцію, яка є запорукою успішного оволодіння українською мовою як іноземною.

Література

1. Васильєва Л. Навчання діалогічної форми спілкування іноземною мовою: відбір та організація навчального матеріалу. Теорія і практика викладання української мови як іноземної: Зб. наук. праць. Львів:Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка. 2009. Вип. 4. С. 238–247.

2. Вашуленко М., Собко В. Підготовка майбутніх учителів до формування мовномовленнєвої компетентності молодших школярів. Початкова школа. 2011. № 6. С. 28–31.
3. Гуменюк І. М., Генік М. І. Навчально-мовленнєві ситуації як засіб розвитку культури мовлення молодшого школяра.
URL:<https://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/10/gen.pdf>.
4. Промська А. С., Старова О. О. Українська мова як іноземна: практикум із граматичними коментарями / Упоряд. Альона Промська, Олена Старова. Харків: Національний університет цивільного захисту України. 2019. 92 с.
5. Станкевич Н. Навчально-мовленнєва ситуація у діалогічному мовленні: Стратегія моделювання.
URL: http://old.philology.lnu.edu.ua/teoria_praktyka_ukr_mova/vyp_05_2010/08_stankevycz.pdf.

АНГЛІЗОВАНИЙ «УКР'ЯЗ» ЯК РІЗНОВИД СУЧАСНОГО СУРЖИКУ

Раскосова Г.Б., *старший викладач*

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Формування правильної, національно-свідомої лінгвістичної компетентності студентів немовних вишів – одне з найважливіших завдань на сьогодні. В інформаційному суспільстві, до якого поступово переходить людство, питання ролі мови як основного засобу соціальної взаємодії, мовної ситуації та взаємовпливу мов набувають першорядного значення. Ми виходимо з того, що державна мова, за справедливим висловом В.В. Дубічинського, - «це системоутворюючий фактор збереження цілісності України, інструмент для вираження волі народу й кожного громадянина країни, необхідний елемент для здійснення однаковості державного управління, національна ознака у міжнародних правовідношеннях».

Але комплекс мовних проблем, в першу чергу і проблеми суржикових явищ, тягнеться ще з минулого «довгим ланцюгом». Здавна ми мали ситуацію етнічної